

קבורת ARAFAT בארץ ישראל - שיעור 538

I. נתינת רשות לקבורת הרשע ARAFAT בארץ ישראל - עיין בירשלמי כלים (ט - ג) דרבי קיריא ראה ארונות מתים המוכאים מחוץ לארץ ישראל לקבורה אמר קורא אני עליהם ותבואו ותטמאו את ארצי במותם ונחלתי שמתם לתועבה בחייהם והמתים שבאו היו מגדולי ישראל מחו"ל ואעפ"כ לא רצה לקבלם אמנם אמר לו רבי אלעזר כיון שהם מגיעים לא"י נוטלים עפר ומניחים עליהם ונאמר וכפר אדמתו עמו וזה ודאי לא שייך ב' ARAFAT הרשע ועיין בזוהר (פרשת אחרי מות דף ע"ג:): שכל מי שלא זכה בחייו לעלות לא"י לא מביאים אותו לקבורו והטעם משום שמביא טומאה ותועבה לארץ ישראל ועל אחת כמה וכמה אותו רשע שהרגו על דברו רבבי אלפי מבני ישראל אין לו רשות לטמא ארצינו ואין תועבה גדולה מזה (ד"ע) אמנם עיין בשו"ת ציץ אליעזר (י - כ"ה - ט) בענין אם יש מצוה מן התורה לקבור הרוגי נכרים וגם מתיהם והביא הרמב"ן (כי תשא כ"ח - כ"ג) דקבר יהושע מלכי כנען ביומן דפשיטא ליה שהלאו של לא תלינן ישנו גם על מתי עכו"ם וע"ש דהאיסור טומאת הארץ אין בהקבורה אלא באם לא יקבר ולכן סתם הציץ אליעזר דיש מצוה מן התורה לקבור הרוגי נכרים ומתיהם בחו"ל וכל שכן בארץ ישראל ועוד כשיש בדבר משום דרכי שלום יש להתעסק גם בכל שהוצרך לקבורת מתיהם באותה מדה שמתעסקים בקבורת מתי ישראל ועיין בגיטין (ס"ח) דקוברין מתי נכרים עם מתי ישראל מפני דרכי שלום וכ"כ השו"ע (י"ד שס"ז - ח) דקוברים ומנחמים מתי עכו"ם ודוד המלך עשה שם לעצמו כשקבר החללים שהיו שמונה עשר אלף מהכותו את ארם בגיא מלח (רש"י ורד"ק שמואל ז ח - י"ג) אמנם אפשר דשאני ARAFAT שכל הצרות שהיה והוה וחס ושלום יהיה הוא משלו דהיינו JIHAD והוא דומה ל' HITLER וכלבים תשליכם אמנם משום דרכי שלום אפשר יש להקל וצ"ע

II. שאלות הנוגע לענין ישיבה בארץ ישראל

- (א) **אם מצוה לראות ארץ ישראל - דעת האג"מ** (י"ד ג - קצ"ג) דמצות ראייה פשוט וברור שהוא דוקא כשהבית הבחירה בנוי והבאים בזמנינו בג' רגלים הוי רק זכר בעלמא וכ"כ רבו של הכנה"ג שהוא המהרי"ט (ז - כ"ח) דלהרמב"ן כשלא מתיישב בא"י אינו מקיים מצות ישוב בא"י ועיין עוד בשו"ת משנה הלכות (ג - קפ"ט) והמאמר דכל המהלך ד' אמות בא"י ליכא מצות עשה רק זכות בעלמא (או רק בזמן המקדש)
- (ב) **לשמוע לאביו כשמצוהו שלא לעלות לא"י - עיין בשו"ת יחוה דעת** (ג - ס"ט) דכתב בכל דבר שיש בו מצוה לא ישמע לאביו שכבוד המקום קודם (שו"ע י"ד ר"ט - ט"ו) וזה לשיטתו שיש מצוה בזמן הזה אבל אם אין מצוה בישוב יש ודאי מצוה בכיבוד אב ועיין בשו"ת ציץ אליעזר (י"ד - ע"ג) שהביא דעת התשב"ץ דמותר לצאת מא"י לחו"ל מפני כיבוד אב ואם וא"כ דן מינה בק"ו שלא היה מתיר לעקור מחו"ל ולעלות לא"י לבטל מצות כיבוד או"א אלא היה סבר להיות בשב ואל תעשה ולא לעלות ודלא כהמבי"ט (ח - קל"ט) ועוד הביא שם בעל הפלאה בספר פנים יפות (ע"ה ר"פ לך לך) דדרש לך אני פוטר מכיבוד או"א דאם אביו בחו"ל אין מצות עליית הבן לא"י דוחה מצות כיבוד אביו ודוקא לך אני פוטר משום דתרח אינו עושה מעשה עמך אבל לאחר אין מצות עליית א"י דוחה מצות כיבוד או"א והתורה גלתה דשונה מצות ישוב בא"י משאר מצות התורה ובספרו המקנה (קדושין ל"ח): כתב דאברהם שאני שהיה דינו כגר שנתגייר אבל לאחר אסור להניח כיבוד אביו ועוד כתב הציץ אליעזר כהאג"מ (אה"ע ח - ק"ג) דישוב בא"י רק מצוה קיומית ומצוה זו אינו דוחה כיבוד או"א ועוד הביא ראייה מספ"ק דמגילה גדול ת"ת מכיבוד אב שיעקב לא נענש ומקשה דמאי רבותיה דת"ת אפילו כל מצות ותירץ ביטול כיבוד אב בשאר מצות מותר רק לשעה משא"כ ת"ת מותר אפילו י"ד שנים כיעקב ולכן אין היתר לעלות לא"י להרבה שנים רק ללמוד תורה (אם יותר טוב שם)
- (ג) **בזמנינו איסור גמור ליתן רשות לבנותינו לעלות לא"י** לימוד שם או לטייל שם שאין שום מסורה לזה לעשות בנותינו הפקר לכל דבר רע וצריך השגחה יתירה בזמנינו (ד"ע)
- (ד) **לבקר א"י לשבוע או שבועיים - עיין בשו"ת מהרי"ט** (ז - כ"ח) דלא הוי מצוה שאין עיקר המצוה בעליה אלא בישובה כמו שהביא הרמב"ן לכן מי שנדר ללכת לא"י דע שיש לאותו נדר התרה ולא הוי בכלל נדר לדבר מצוה והריב"ש (ק"ח) והתשב"ץ (כ"ח) סברו דעלייה הוי מצוה שהדר בחו"ל דומה כמי שאין לו אלוך וכל ההולך ד' אמות בא"י מוכטח לו שהוא בן עוה"ב ואפשר שזה רק זכות ולא בגדר מצוה ואולי שגם זה קודם החורבן ולא אחר ועיין עוד שו"ת משנה הלכות (ג - קפ"ט)

- (ה) מי שנדר ללכת לא"י דע שיש לאותו נדר התרה - תשובת הרא"ש (י"ז)
 משמע שסבר כרבינו חיים דאינו מצוה או שהוא רק מכשירי מצוה
- (ו) יושבי א"י קודמים ליושבי חו"ל בנתינת צדקה שנאמר כי יהיה בך אביון
 בארצך לפי שהם מקיימים מצות ישיבת א"י וצ"ע
- (ז) מי ששהה עם אשתו עשר שנים ולא ילדה יגרשנה אינו נוהג אלא בא"י
 שבחו"ל י"ל שבעונש דירה בחו"ל לא זכה לפריה ורביה (סמ"ג טעין מ"ט) וצ"ע להשיטה
 דאין איסור לדור בחו"ל

III. שאלות הנוגעות לענין קבורה בארץ ישראל

- (א) בילקוט מעם לועז (ויחי דף תשנ"ג) כתב דיש בו מעלות בקבורה בא"י (c) שקמים
 לתחית המתים לפני קבורי חו"ל (ה) שהם ניצולים מצער גלגול מחילות מחו"ל לא"י
 שהוא צער גדול ועיין בכתובות (ק"ח) שמוכח דהא דהקפיד יעקב להוליך לא"י אינו
 משום כפרה אלא משום שקבורי א"י חיים תחילה וכן משמע מרש"י דיעקב לא היה צריך
 לזכות א"י רק מטעם תחית המתים תחילה ולכן לשאר אינשי דאינם צדיקים גמורים
 יש ב' טעמים משום כפרה ומשום תחית המתים תחילה ודוחה הטעם של מטמא א"י
- (ב) השו"ע (י"ד ע"ג - ה) פסק דאפילו פינאי המת מותר כדי לקבורו בא"י ולא כתב דהוא מצוה
 עיין בספר מהרבי לוי בן חביב (ס"ג) דת"ח שנפטר בחו"ל וגילה דעתו בפירוש
 להקבר בחו"ל מ"מ מותר לבניו להעלותו לקבורו בא"י ומצוה נמי איכא דאנן סהדי
 שרצונו בכך וכ"כ המהרש"א (צדח צמח"ל נ"ח)
- (ד) כן פסק השו"ת הר צבי (י"ד רע"ד) בארוננו של האדמו"ר מקרלין בארצות הברית
 דאפילו מי שנקבר בלי תנאי מותר לפנותו ולהעלותו לא"י וגם מצוה לעשות כן ואפילו
 מגלה שלא להעלותו לא"י מ"מ מצוה להעלותו
- (ה) כמו כן כתב המשנה הלכות (ד - קמ"ט ותניינא 3 - רנ"ז ורנ"ח) ושו"ת יחזה דעת (ד - נ"ז)
 והחלקת יעקב (ג - קמ"ז) דמצוה לקבור את מתי חו"ל בא"י וכ"כ השו"ת באר משה (ז - דף שכ"ו)
- (ו) ועיין עוד בכתבי רב הינקין (3 - דף 90-91) דלעלות מתי חו"ל לא"י מנהג רע הוא
 שהוא גזל מאלמנות ויתומים ועניים דהוצאות קבורה בא"י יקר מאד ולכן צריך לנהוג
 כהזהרה מ"מ בימינו אין חילוק בין ההוצאות לא"י ולחו"ל כמו שאבאר למי שצריך לדעת
- (ז) שמעתי דטעם דרב יעקב קמנצקי נקבר בחו"ל היה למעט הוצאות וטירחת משפחתו
 לבקר קברו ועוד שאשתו מזיווג ראשון נקברה בחו"ל וע"ע באג"מ (3 - י"ד קס"ז) דכל
 המנהג דהליכה על קברי אבות אינו חיוב לכתבי האר"י ז"ל שהביא המג"א (תקנ"ט - סקט"ז)
 (התשובה לענין פינוי קבר ד' Akron, Ohio)
- (ח) עיין באג"מ (י"ד 3 - ק"ד) בנוגע לענין פינוי המת מביה"ק לא"י דמותר דכיון שלכפרה
 דידיה הוא ליכא בזיון להמתים שנקברו שם וגם אין בזיון למת עצמו ואינו מחלק בין מת
 גדול בתורה או לא (husband recovered)
- (ט) בענין פינוי עצמות השר משה מונטיפיורי לא"י כתב האג"מ (י"ד ג - קנ"ג)
 דאסר לפנה אפילו לא"י דההיתר רק לבנים שרוצים טובת אביהם ואמם ויהיה כמבזין את
 כל רבותינו מימות עולם והוא צוה שייקברוהו דוקא בעירו בחו"ל ולא יעבור על צואתו
- (י) אמנם אין להשתמש בבית לווית של ישראל אם מייקרין ההוצאות ביותר
 והוא גרוע מלהרבה המכיר ממני אוכלי חיי נפש (ח"פ רל"א - כ"ה) ומצד זה עשה ר"ג תקנה
 והטשאפעל שמייקרין ההוצאות ביותר גזלנים הם ועושים מעשה רשעות (אג"מ י"ד ג - קל"ד)

IV. מה עדיף קבורה אצל אבותיו בחו"ל או קבורה בא"י לבן חו"ל

- (א) שמעתי מרב מנשה קליין שקבורה בא"י הוא מצוה גדולה ועדיף מקבורה בקברי
 אבותיו שהוא בחו"ל שהוא אינו מצוה רק משום דנוח נפשיה לקבור שם ואפילו אם
 ההוצאה יקר מאד יותר טוב לקטן הירושה ולזכה לכפרה גמורה והכל בגדר כיבוד אב
 אבל אחרים אינם צריכים לפזר ממנם ע"ז
- (ב) אמנם שמעתי מרב דוד פיינשטיין בשם אביו שמי שבקש דוקא לקבור בא"י
 אבל בלא בקשה צריך לקבורו בחו"ל דאין מעלה בקבורת א"י וצ"ע